

**АГЕНЦИЈА
ЗА КВАЛИФИКАЦИЈЕ**

УПУТСТВО

**ЗА ПИСАЊЕ ПРОГРАМА НЕФОРМАЛНОГ
ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ**

Београд, 2022.

УПУТСТВО

ЗА ПИСАЊЕ ПРОГРАМА НЕФОРМАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

ЗА СТИЦАЊЕ СТАТУСА ЈАВНО ПРИЗНАТОГ ОРГАНИЗАТОРА АКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Намена овог Упутства је да на једноставан и прегледан начин представи основне кораке у развоју програма обуке. Конципирано је на основу Закона о Националном оквиру квалификација Републике Србије („Службени гласник РС“, број 27/2018, 6/2020 и 129/2021 - др. закон), Правилника о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС“, број 130/2021) и Методолошког упутства за развој програма обука.

ЕЛЕМЕНТИ ПРОГРАМА

1. Општи подаци о програму

1.1	Назив програма	<p>Назив програма треба да указује на његов садржај, односно на:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) квалификацију, б) компетенцију/е, в) занимање или г) појединачне исходе учења који се се стичу у процесу остваривања програма. <p>Назив програма обуке формулисати према следећем обрасцу:</p> <p><i>Обука за + назив квалификације/компетенције/занимања/исхода учења (групе послова).</i></p>
		<p>Примери назива обуке за:</p> <p>квалификацију: <i>Обука за руковоаоца грађевинском механизацијом</i></p> <p>компетенцију: <i>Обука за бетонирање и неговање бетона</i></p> <p>занимање: <i>Обука за пица мајстора</i></p> <p>лични развој: <i>Обука за доношење одлука одраслих</i></p>
1.2	КЛАСНОКС/ISCED 13-F подсектор	<p>Навести одговорајући назив и бројчану ознаку подсектора образовања и оспособљавања у складу са <i>Правилником о систему за разврставање и шифрирање квалификација у Националном оквиру квалификација Републике Србије – ПРИЛОГ 1</i>, који је усклађен са Међународном стандардном класификацијом образовања ISCED 13-F. Линк ка Правилнику је: линк.</p>
		<p>Примери навођења подсектора КЛАСНОКС-а:</p> <p>0231 <i>Учење језика</i></p> <p>0411 <i>Рачуноводство и опорезивање</i></p> <p>0732 <i>Грађевинарство</i></p>

1.3	<p>Категорија програма неформалног образовања одраслих -назив и шифра стандарда квалификације/ занимања</p>	<p>Навести врсту активности образовања одраслих према члану 2. став 1. тач. 1)-3) Правилника о ЈПОА, за коју се подноси Захтев за стицање статуса ЈПОА:</p> <p>1) неформално образовање одраслих којима се стичу компетенције и/или квалификације, и то за обуке за:</p> <p>(1) стицање квалификација нивоа од 1 до 3 и 5 НОКС-а у складу са стандардом квалификације (навести назив и шифру стандарда квалификације*)</p> <p>(2) рад у занимању у оквиру стандарда квалификације (навести назив и шифру занимања**)</p> <p>(3) стицање појединачних компетенција из стандарда квалификације (навести назив и шифру стандарда квалификације*);</p> <p>(4) стицање више појединачних исхода учења из стандарда квалификације (навести назив и шифру стандарда квалификације*);</p> <p>(5) стицање исхода учења, односно знања и вештина и/или компетенције које нису обухваћене националним квалификацијама, а које су релевантне за обављање послова у оквиру одређеног занимања, у складу са прописима којима се уређује област запошљавања (навести назив и шифру занимања**);</p> <p>2) неформално образовање одраслих којим се унапређују знања, вештине и способности, ради личног и професионалног развоја и друштвено одговорног понашања;</p> <p>3) пружање услуга каријерног вођења и саветовања.</p> <p>Примери различитих категорија, односно врста активности образовања одраслих и навођења назива и шифре стандарда квалификације или занимања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неформално образовање одраслих којим се стиче квалификација <i>Монтер телекомуникационих мрежа</i> - 30.2.0714.0005 Монтер телекомуникационих мрежа. - Неформално образовање одраслих којим се стичу компетенције за рад у занимању <i>Руковалац ауто дизалицом</i>, у оквиру стандарда квалификације <i>Руковалац средствима унутрашњег транспорта</i> - 8343.03 Руковалац ауто дизалицом. - Неформално образовање одраслих којим се унапређују знања, вештине и способности, ради личног и професионалног развоја и друштвено одговорног понашања. <p>*Линк ка Регистру НОКС-а где се могу претражити националне квалификације са стандардима квалификација је: линк.</p> <p>**Линк ка Јединственом кодексу шифара за уношење и шифрирање података у евиденцијама у области рада: линк.</p>
1.4	<p>Трајање програма у сатима</p>	<p>Навести укупно трајање програма и међусобну расподелу теоријске и практичне наставе/вежби за достизање исхода учења.</p>
1.5	<p>Максималан број полазника по групи</p>	<p>Навести максималан број полазника по групи за теоријски и практични део обуке. Број полазника у групи мора бити усклађен са начином организације, облицима и методама остваривања програма.</p>

2.	Услови за упис полазника	
	2.1 Ниво НОКС-а и врста образовања или знања и вештине које полазник мора поседовати	Потребно је навести ниво НОКС-а, врсту образовања, знања, вештина или радно искуство које полазник мора поседовати да би похађао обуку.
	2.2 Специфични психофизички захтеви за похађање програма обуке	Уколико је потребно, навести посебне психофизичке захтеве као услов за похађање програма обуке (санитарни и здравствени услови, као и други специфични захтеви који су прописани регулативом у области рада програма обуке или на основу других прописа). Навести врсту документа којим се доказују посебни психофизички захтеви (санитарна књижица, лекарско уверење и сл.).

3.	Општи опис програма¹	<p>Општи опис програма је саставни део Регистра НОКС-а, представља кратак преглед, односно резиме програма и служи информисању потенцијалних полазника, послодаваца и других заинтересованих.</p> <p>Садржи основне програмске елементе, при чему је нагласак на ономе за шта је појединац обучен и на којим пословима може да ради.</p> <p>Општи опис треба да садржи сажети приказ информација о:</p> <ul style="list-style-type: none"> - квалификацији, уколико програм води стицању целе квалификације, при чему се формулише на основу елемента из стандарда квалификације - <i>Општи опис квалификације</i>; - компетенцијама, уколико програм води стицању једне или више компетенција из стандарда квалификације; - занимању/пословима или групи послова, уколико програм оспособљава полазника за обављање одређеног занимања из стандарда квалификације; - исходима учења чије стицање омогућује унапређење знања, вештина и способности, ради личног и професионалног развоја и друштвено одговорног понашања. <p>Уколико је релевантно, општи опис програма обуке може садржати и информације о:</p> <ul style="list-style-type: none"> - додатним карактеристикама програма у контексту начина реализације, садржаја, опреме и сл. које ближе указују на специфичност програма; - циљној групи којој је обука намењена; - начину организације обуке и месту реализације обуке; - пословима на којима полазник може да ради по завршетку обуке. <p>Примери општег описа програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за целу квалификацију: <p>Програм обуке је намењен оспособљавању полазника за производњу пшеничног, мешаног и специјалних врста хлеба и других пекарских производа (пецива од квасног, лиснатог и</p>
----	--	---

¹ Детаљно појашњено у Методолошком упутству на интернет страници Агенције за квалификације.

		<p>вученог теста, бурека, пита, пица, тестенине), чајног пецива и колача од квасног, прхког и меденог теста, уз примену свих релеватних стандарда и у различитим врстама објеката за производњу пекарских производа. Практичан део програма се реализује у малим, савремено опремљеним, пекарама и у малим групама до три полазника. Полазник ће бити обучен за ручни и машински замес теста; обраду и обликовање теста; надзор и регулацију процеса печења и контролу квалитета хлеба, других пекарских производа и колача; формирање и сушење тестенина различитих врста и облика; паковање и складиштење пекарских производа и тестенина; продају и презентацију пекарских производа. По завршетку обуке за пекара, полазник може да ради и на пословима израђивача бурека, израђивача бисквита/колача израђивача кора, пица мајстора и тестенинара.</p> <p>- за занимање из стандарда квалификације:</p> <p>Програм је намењен оспособљавању полазника за обављање послова у оквиру занимања Пица мајстор и заснован је на стандарду квалификације Пекар. Полазник ће бити обучен за припрему и чување намерница, припрему теста и израду различитих врста пица у пекарама и угоститељским објектима. Програм се реализује у реалним условима рада, према различитим интернационалним рецептурама, у складу са НАССР стандардима.</p> <p>- за лични и професионални развој и друштвено одговорно понашање:</p> <p>Обука је намењена унапређивању знања, вештина и способности одраслих за доношење одлука како у приватном, тако и у професионалном животу, што води остваривању вишег степена квалитета живота и друштвено одговорног понашања. Обука се реализује на даљину (онлајн) за групу од 5 полазника.</p>
4.	Циљ програма	<p>Циљем програма обуке исказује се намера организатора обуке коју жели да оствари њеном реализацијом. При формулацији циља, намера се исказује одређеном глаголском именицом (развијање, стицање, оспособљавање, креирање, унапређивање, разумевање) уз навођење квалификације/компетенција/занимања из стандарда квалификације. Уколико програм није заснован на стандарду квалификације, наводе се појединачни исходи учења или занимања.</p> <p>Примери формулације циља програма обуке:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Циљ обуке је оспособљавање полазника за стицање квалификације Модни кројач. 2) Циљ обуке је оспособљавање полазника за компетенцију Завршна обрада и поправка обуће из стандарда квалификације Обућар. 3) Циљ обуке је развијање компетенција за обављање основних козметичких процедура. 4) Циљ обуке је оспособљавање полазника за занимање Електроинсталатер. 5) Циљ обуке је развијање вештина полазника за обављање групе послова монтаже и одржавања намештаја. 6) Циљ обуке је стицање знања и вештина из области асертивне комуникације.

5.	План и програм обуке по модулима/темама	
5.1	План обуке по модулима/темама	Навести све модуле/теме које садржи програм обуке по редоследу остваривања - назив модула/теме и трајање (број сати за теоријски и практични део).
5.2	Програм обуке по модулима/темама	У оквиру програма модула/теме потребно је навести: 1) назив модула/теме; 2) исходе учења (знања, вештине, способности и ставови); 3) садржај модула/теме (тематске/наставне јединице, које треба да омогуће достизање исхода учења); 4) трајање модула/теме (теоријски и практични део); 5) начин организације, облике учења и методе остваривања програма модула/теме; 6) место реализације модула/теме (теоријски и практични део); 7) опрему и средства за остваривање програма модула/теме; 8) кадрове за остваривање програма модула/теме (теоријски и практични део); 9) материјал за учење и подучавање у оквиру модула/теме.
	Исходи учења²	Навести резултате учења, оно што полазник треба да зна, уме и какве ставове треба да испољава, односно оно што је полазник у стању да уради после завршетка модула/теме. Исходи морају бити јасни, недвосмислени и мерљиви (проверљиви). Треба водити рачуна да исходи буду усклађени са: - циљем програма обуке и - компетенцијама из стандарда квалификације (уколико је програм усмерен на стицање квалификације у целини или делимично). Уобичајена структура формулисања исхода састоји се од следећих елемената: - <i>уводне фразе</i> - која упућује на завршетак процеса учења: По завршетку модула/теме полазник ће бити у стању да...; - <i>глагола</i> - указивање на активност, односно оно што је субјект у стању да уради после периода учења; - <i>објекта</i> - указивање на шта или са чим се делује; - <i>критеријума или стандарда извршења</i> - опис услова под којима се радња, односно активност обавља.
	Начин организације, облици учења и методе остваривања програма модула/теме	Навести начин организације и реализације наставе, облике учења и методе остваривања модула/теме, који су усклађени са потребама и могућностима полазника. У оквиру начина организације обуке потребно је навести недељну динамику обуке у оквиру модула/теме и примењене методе и технике. Уколико се практичан рад обавља код послодавца, потребно је навести исходе учења, као и садржај дела програма модула/теме који се реализује код послодавца.
	Место реализације модула/теме	Навести адресу на којој ће бити реализован теоријски и практични део програма модула/теме.

² Детаљно појашњено у Методолошком упутству на интернет страници Агенције за квалификације.

	Опрема и средства за остваривање програма модула/теме	Навести опрему и средства који омогућавају реализацију програма модула/теме (општа наставна средства, модели, узорци материјала, специфична опрема, машине, алати, прибор, и сл.).
	Кадрови за остваривање програма модула/теме	Навести име, презиме и квалификацију извођача програма (предавач, тренер, водитељ, инструктор) за теоријску и практичну наставу, у складу са чланом 12. Правилника.
	Материјали за учење и подучавање у оквиру модула/теме	<p>Материјали за учење морају одговарати исходима и садржају програма и задацима који се дају полазницима на завршном испиту.</p> <p>Навести материјале за учење и подучавање који ће се користити у оквиру модула/теме, односно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уџбенике и другу званично објављену стручну литературу (назив уџбеника, ауторе, издавача и годину издавања) и/или - приручнике, скрипте, презентације и друге материјале за учење и подучавање.

6.	Реализовање програма на даљину	<p>Уколико се програм реализује на даљину, потребно је навести:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спецификацију опреме и комуникационо-информатичке технологије за успостављање и одржавање двосмерне комуникације на линији извођач програма – полазник ради реализације програма на даљину; - назив апликације путем које ће се одвијати настава на даљину; - начин подршке полазницима за успешно учење у онлајн окружењу (упуства за коришћење апликације, материјали за учење, консултације, самопровера, провере знања и сл.). <p>Уколико се део програма реализује на даљину, потребно је навести:</p> <ul style="list-style-type: none"> - исходе учења, као и садржај дела програма модула/теме који се реализује онлајн; - обим (укупни број часова) и динамику (распоред часова) реализације програма на даљину; - број и величину група са којима се остварује обука на даљину; - начин подршке полазницима за успешно учење у онлајн окружењу (упуства за коришћење апликације, материјали за учење, консултације, самопровера, провере знања и сл.).
7.	Прилагођеност програма искуству, стеченом образовању, знању, вештинама и способностима полазника	<p>Описати услове и начин прилагођености програма искуству, стеченом образовању, знању, вештинама и способностима полазника.</p> <p>Посебно описати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - начин утврђивања претходно стеченог релевантог знања и искуства (путем улазног теста); - врсту и обим прилагођавања (у погледу садржаја, динамике и начина реализације обуке).

8.	Обезбеђивање приступачности програма за особе са инвалидитетом	<p>Навести да ли је програм приступачан особама са инвалидитетом.</p> <p>Уколико је програм прилагођен особама са инвалидитетом, навести информације о:</p> <ul style="list-style-type: none"> - врсти инвалидитета на коју се прилагођавање односи; - начин прилагођавања (у погледу садржаја, начина реализације обуке и начина организације испита за проверу компетенција).
9.	Начин организације и садржај испита	<p>Потребно је навести:</p> <ul style="list-style-type: none"> - исходе учења који се проверавају; - начин провере савладаности програма (прецизирати да се провера обавља извршењем практичног радног задатка са пратећим усменим образложењем, писмено или усмено); - број задатака који полазник извршава на испиту за проверу компетенција; - место на коме се обавља провера (кабинет, радионица и сл.); - начин изражавања оцене на испиту (оцена се изражава са «положио», «није положио», навођењем назива обуке). <p>Уз програм обуке потребно је приложити:</p> <ul style="list-style-type: none"> – примере испитних задатака; – пример теста за проверу теоријских знања; – критеријуме за оцењивање за приложене примере теста и испитних задатака.
10.	Назив јавне исправе, уверења или потврде	<p>Навести предлог назива исправе - сертификата, уверења или потврде која се издаје полазнику за завршен програм обуке, у складу са <i>Правилником о врсти, називу и садржају образаца и начину вођења евиденција и називу, изгледу и садржају образаца јавних исправа и уверења у образовању одраслих</i> („Сл. гласник РС“, бр. 89/2015, 102/2015).</p>
11.	Начин на који се програм чини доступним јавности	<p>Навести начин оглашавања и информисања о програму (на интернет страници, памфлету, огласној табли организације, итд.).</p>